

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
pol leta 1 „ 60 „
četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.
Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natane en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Prečastitemu gospodu predsedniku „katol. tiskovnega društva“

v

Mariboru.

Katol. politično društvo v Konjicah je v
zborn dne 28. nov. t. l. enoglasno in navdušeno
pritrnilo predlogu spodaj podpisanega predsednika,
da se slavnemu odboru „katol. tiskovnega društva“
v Mariboru in čast. gospodu uredniku „Sloven.
Gospodarja“ za izdavanje in na vse strani povoljno
uredovanje omenjenega ljudskega lista javno
priznavanje in srčna hvala izreče.

V imenu kat. polit. društva v Konjicah

Prvosodnik:
Dr. Jožef Ulaša.

Tajnik:
Jernej Voh.

Kaj je za Avstrijo boljše: ali svobodna kup- čija ali branivna colnina?

II.

Ni vse zlato, kar blišči, ni vse dobro, kar
za lepimi besedami tiči. Postave zoper oderube
so odpravili, češ: sedaj bodo ljudje lahko dobivali
denarjev na posodo za male obresti in sploh
barantanje z denarji bodi svobodno! A sedaj
vse toži o neusmiljenem oderuštvi; ni kredita, ni
denarjev za male obresti. Pred 10 leti so začeli
lepo pisati in sladko govoriti o (angleški) svo-
bodni kupčiji, a sedaj mnogo liberalcev samih
sprevidi, kako grozno da so se zmotili. Sedaj
dobro vidijo, da ravno tiste države, katere najbolj
širokoustno za svobodno kupčijo pisariti in jo za-
govarjati dajo, v djanju najbolj nasproti ravna-
jo. Kajti Nemčija, Švicarska, Francoska, Angleška in
tudi Severna Amerika nastavljajo na tuje blago več
ali manj visoko colnino. V besedah zagovarjajo
svobodno kupčijo in jo vsem nasvetujejo, da jim
laglje svoje blago v deželo spravljajo in denar
pobirajo, v djanju in doma pa sebe branijo pred
svobodno kupčijo po branivni colnini. Ljudje jih
imajo zato za zvite trgovce in prebrisane držav-
nike. Bodi jim! Ali kateri jim na limance vsedajo,

ti se pa smejo svobodno imenovati: lehkomisljenci
ali nespametniki. Taki nespametniki bili so okoli
l. 1830.—1838. tudi sicer previdni Prusi ter so
odpravili colnino na tuje železo. Toda kmalu je
bila ova dežela polna angleškega železa; fužine
v Šleziji so vse propadle, delavci so na tisoče
stradali in se izselili, državni dohodki so se znatno
skrčili in naposled je vlada bila prisiljena branivno
colnino zopet upeljati. In čuda, v kratkem se je
železniška obrtnija na Pruskem tako ukrepila, da
je našo avstrijsko prekosila in avstrijsko železo
na Laškem, Romunskem in Turškem izpodrinila.
Toda tukaj tudi naša znotranja in vnanja politika
ni brez krivde. Naši prusački nemčurji in liberalci
so hitro do prusko-nemške meje postavili ne-
znano veliko železnic, do turške pa še niti edine
ne. Po prizadetju ministra Beusta smo Turkom
veliko milijonov posodili in Turki so pozidali že
za 117 milj železnic, a nobene niso dozidali k
nam, za nobeno niso od nas kupili niti za 1 funt
železniških šinj itd.

Severna Amerika pobira od centa tujega
železa colnine 96 kr., pruska Nemčija 65 kr.,
Francoska 42 kr., Avstrija pa samo 25 kr. Nasledki
so že — grozanski. Samo l. 1873. se je k nam
pripeljalo 7 milijonov centov tujega železa v vred-
nosti 53,855.000 fl. Toliko denarja je šlo iz
dežele! Samo naši delavci so tukaj zgubili 40
milijonov zaslužka. Vsled tega propada naša že-
lezna obrtnija na Štajerskem, Koroškem, Českem,
Moravskem, v Šleziji in Galiciji. Enaka je pri
tkaninah, zrnju, vinu in klavni živini, ker se nje
preveč iz tujih krajev vvažati sme. Po tej poti
mora Avstrija popolnem ubožati.

Zagovorniki svobodne kupčije — pri nas več-
jidel prusački listi — n. pr. „Neue freie Presse“ in
„Allg. Augsburger Zeitung“ se tukaj sicer nena-
vadno za kmeta potegujejo in pravijo, da bo ta
potem železo, železne mašine itd. po nizki ceni
kupovati zamogel. Cena je pri železu res padla,
a padla je tudi zrnju, vinu in klavni živini po-
prejšnja cena, čeravno uživamo sedaj bolj drago
vino in meso, in jemo slabši kruh. Kaj nam pomaga

železo po nizki ceni, če pa si ga kupiti ne zamoremo sedaj še menje, kakor poprej? Nekdaj bilo je drugače in tukaj gotovo bolje. Železo smo res dražje plačevali. Ali dokler so rudarji na Štajerskem in Koroškem veselo rade kopali, plavži, fužine in fabrike marljivo delale, smo tudi svoje zrnje, svoje vino in klavno živino lahko v denar spravljali in dražje prodavali. Zlasti je naše vino večjidel šlo v Gornji Štajer in na Koroško, sedaj pa ga lahko sami pijemo, ker kupcev ni, ker se preveč francoskega in nemškega, zmes le ponarejenega vina vvaža. Poprej so delavci mnogo zaslužili, sedaj kot berači po mestih in po deželi ljudi nadlegujejo, beračijo in kradejo. Poprej je denar v deželi ostajal in državo bogatil, sedaj pa na tuje gre in tuje bogati. To nezgodo priznavajo že tudi naši sedanji ministri. Kajti na pritiskanje in prošnje mnogih kupčijskih in obrtnijskih zbornic, zlasti one v Reichenbergu na Českem, je minister Chlumecky v državnem zboru naznanil, da se bo obrtniki in trgovini pomagalo, in nesrečna pogodba z Angleško in s Francosko preklicala, s prusko Nemčijo pa iz nova pregledala. No, to sicer ni vse, kar so federalistični poslanci iz vlade poizvedeti želeli — a vendar je enkrat nekaj! Začetek na bolje je storjen! Naj bi se še pogledalo tudi na male obrtnike in kmete. Ali ti še nimajo svojih kmetijskih zbornic, da bi zamogli svoj glas tudi tako močno povzdignoti, kakor veliki obrtniki!

† Kardinal Rauscher.

Kardinal Rauscher je umrl v sredo 24. nov. Rodil se je na Dunaju l. 1797. Oče, c. k. svetovalec, Franc vitez Rauscher je mladega Otmarja namenil uradniškemu stanu. Toda mladenič se je po dokončanih filozofskih in juridičnih vedah poprijel bogoslovja. Leta 1823. bil je v mešnika posvečen in je 2 leti v Hütteldorfu pri Dunaju za kaplana služil. Potem je postal profesor cerkvenega prava in zgodovine v Salcburgu. Leta 1832 bil je postavljen za ravnatelja orijentalne akademije na Dunaju, za učitelja sedanjemu cesarju Francu Jožefu, l. 1849 za sekovskega škofa, l. 1853 za nadškofa dunajskega in leta 1855 za kardinala rimske cerkve; to pa za zasluge, katere si je pridobil pri sklepanju konkordata ali pogodbe med papežem in cesarjem, vsled katere bi imela sv. Cerkva nekoliko oproščena biti večnih birokratičnih klešč. Delavnost ranjkega kardinala bila je ogromna, zgovornost duhovita, upljiv mogočen, tudi v političnih zadevah. Temu primeroma bil je tudi pogreb sijajn. Sami svitli cesar so svojega učitelja spremili do groba. Truplo počiva v stranski kapeli stolne cerkve sv. Štefana. Nam Slavjanom ranjki ni bil prijazen. Nemški ustavaki zgubijo mogočno zaslombo. Naj počiva v miru!

Gospodarske stvari.

M. Zakaj so naša sadunosna drevesa tolikokrat nerodovitna in kako pomagati?

II.

Ako je treba stare drevesne nasade z novimi obnoviti in če se ti nasadi zaradi krajnih razmer hočejo na ravno tistem prostoru, na katerem so prejšnji nasadi stali, posaditi, se mora zemlja prej globoko na 2—3 čevlje prekopati, rigolati in dobro pognojiti. Najmanj 2 leti poprej se morajo na takem prostoru pred nasadom osipavine: krompir, repa, turšica saditi, da se tako zemljišče zopet za drevje pripravno naredi.

Ako se pa le posamezna posušena drevesa z mladimi nadomestiti imajo, treba je sadno plemo menjati. Posaditi se mora tam, kjer je stalo prej peščeno sadje, koščičasto. Izkopati se morajo široke in globoke jame za drevesa. Izkopana prst se odvozi in jama pri sajenju z novo, dobro, črsto, če mogoče z drnom, nasuje. Po tem se, kolikor se da, zemlja ponovi.

Kakor je opešanje spodnjih plasti zemlje vzrok nerodovitnosti in posušenju sadunosnih dreves, ravno tako mora tudi pomanjkanje vlage v zemlji iste posledice imeti, zlasti ob suhem vremenu. To je tudi poglavitni vzrok, da nezrelo sadje tako pogosto pred časom odkaplja. Tu more le prav obilno zamakanje pomagati, posebno ob vročem poletnem času od junija do avgusta. Voda se mora drevesu kakor tekoči gnoj po narejenih luknjah dajati; če pa je vode dosti in lega primerna, po popolnem zaplavljenju.

Pa ravno tako, kakor presuha zemlja, more tudi nasprotno premokrotna in pregloboka lega vrta zlasti če spodnje plasti moče ne prepustčajo in se toraj v njih mokrota nabira, veselej rasti dreves škodovati.

V takih primerlejih more le drenaža popolnoma pomagati.

Pri novih nasadih, posebno na nizko ležečih travnikih se priporoča nasajanje dreves v griče.

Na dalje se morajo sadna drevesa tako izbrati, da so podnebnim in zemljišnim razmeram priležna.

Tako se vrta vetrovom izpostavljeni ne smejo z zlahtnim, nježnim sadjem zasajati ali s takim, ki ima dolge peclje. Nevihte sicer sadje na tla pomečejo. Če je potreba, se morajo v takih primerlejih drevesa precepiti s sortami, ktere so se v tistem kraju že dobro obnesle.

Kakor napačno izbrana sorta, ravno tako more tudi napačno in krivo sajenje dreves veselo rast zavirati ali pa popolnem zatreti.

Zdaj ko smo uzroke nerodovitnosti dreves spoznali in tudi se s pomočki zopet njo seznanili, hočemo še nekoliko besed spregovoriti o strežbi, ktera drevesom gre in ki je gotovo sredstvo vsakoletnih obilnih obrodov in zdravja dreves. K